

Motion om läslust och tillgång till böcker bland stadens barn och unga

Motion av Andréa Hedin (M)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Alexandra Mattsson

Sammanfattning av ärendet

Andréa Hedin (M) har väckt en motion i kommunfullmäktige angående läslust och tillgång till böcker bland stadens barn och unga. Motionären föreslår att kommunfullmäktige beslutar att förskolor i egen regi förses med enkla hallbibliotek och tillhörande böcker som barn och deras familjer kan låna hem. I motionen föreslås också att skolor i egen regi delar ut sommarlovsprenter i form av en egen bok varje år under grundskoleåren till sina elever.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, förskolenämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Berättarministeriet, LegiLexi Stiftelse och Pyslingen förskolor. LegiLexi Stiftelse och Pyslingen förskolor har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret understryker vikten av läsning som ett språkutvecklande redskap och konstaterar att det redan pågår ett flertal insatser för att främja läsning i hemmet. Vidare anser kontoret att andra insatser än motionens förslag om sommarlovsprent kan ge större effekt i förhållande till kostnaderna.

Förskolenämnden framför att inrättande av hallbibliotek på stadens förskolor kan vara ett ändamålsenligt komplement till det pågående arbetet med litteratur och högläsning, men betonar vikten av att de specifika behoven och förutsättningarna utgör grunden för hur samarbetet med vårdnadshavare utvecklas kring läsning.

Kulturnämnden redogör för olika sätt som biblioteken samarbetar med förskolor och skolor för att främja läsning och att alla barn ges möjlighet till god läsförståelse, men

framhåller att det inom nuvarande budgetram inte är möjligt att genomföra de satsningar som föreslås i motionen.

Utbildningsnämnden instämmer i vikten av att alla elever har en god läsförmåga, men anser att kostnaden för individuella bokgåvor behöver vägas mot möjligheten att köpa in ett aktuellt och brett urval av litteratur för gemensam användning. Nämnden beskriver sitt pågående arbete för att främja läsning.

Bromma stadsdelsnämnd arbetar idag med läsmiljöer i hallar, e-tjänst med litteratur, samarbeten med biblioteken och med bokpåsar och ser därför positivt på motionärens förslag om administrationen kring utlåningen kan minimeras.

Järva stadsdelsnämnd beskriver ett pilotprojekt med hallbibliotek och framhåller att det finns ett stort värde i ett fördjupat samarbete mellan förskolor och bibliotek, där biblioteken kan komplettera förskolans roll i att främja läsning och bidra till barnens språkutveckling.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd betonar att nämndens förskolor lägger stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling, bland annat genom att ha utvecklat samarbetet med stadsbiblioteket och startat upp förskolebibliotek på samtliga förskolor under året.

Berättarministeriet instämmer principiellt i förslaget om att främja tillgängligheten till böcker bland barn och unga som ett led i att ändra den negativa trenden med sjunkande läsförståelse och ökade skillnader i skolresultat mot bakgrund av elevers olika socioekonomiska bakgrund.

Föredragande borgarrådets synpunkter

En god läsförståelse och intresse för litteratur, läsning och berättelser är viktigt att grundlägga tidigt i barns liv. Ett stort ordförråd och en god förmåga att ta till sig av det lästa är avgörande förutsättningar, inte bara för att stimulera kreativitet och fantasin, utan också för att kunna tillgodogöra sig information och lära.

Vi är stolta över förskolans, skolans och bibliotekens aktiva arbete för att få upp barns ögon för litteraturens värld och främja deras språkutveckling. Varje dag kryper tusentals barn i stadens förskolor upp i soffan bredvid sina förskollärare och får höra sin favoritbok, titta på bilderna och samtala om innehållet. Varje dag kämpar lågstadieleverna med att knäcka läskoden under ledning av våra skickliga lärare. På våra högstadie- och gymnasieskolor sker ett idogt arbete med att läsa klassiker, skriva bokrecensioner och diskutera litteratur och läsning. Biblioteken erbjuder ett enormt urval av barn- och ungdomslitteratur, där det alltid finns något för alla. Men intresset för läsning behöver inte bara läggas i stadens verksamheter utan även i hemmet.

Många av stadens förskolor erbjuder olika former av möjligheter att låna hem böcker för att främja läsning hos stadens barn. Förskolebibliotek, hallbibliotek och bokpåsar

är några av alla sätt som stadens förskolor arbetar för att sänka trösklarna till läsning i hemmet, med grund i de specifika behov som finns på respektive förskola.

Förskolorna har också en viktig roll i att informera föräldrarna om vikten av läsning, såväl på svenska som på barnets modersmål eller nationella minoritetsspråk, och ger knep och tips på hur läsningen kan ske språkutvecklande. Samarbetet med biblioteken är starkt och utvecklas löpande för att ytterligare sänka trösklarna. Det är ett styrkebesked att såväl förskolornas besök på biblioteken som bibliotekens besök på förskolorna, till exempel med bokbussar, ökat under året. Vi vill understryka vikten av att det här arbetet fortsätter och når så många vårdnadshavare som möjligt.

Även inom skolan finns ett pågående arbete för att främja läsning utanför skoldagen. Att eleverna i stadens grundskolor i snitt lånar 10 böcker per år via sitt skolbibliotek är ett styrkebesked. Många skolor arbetar också aktivt för att motverka risken för ett lästapp under sommaren genom att uppmuntra till sommarlån, arrangera lästävlingar och liknande, vilket vi välkomnar. Däremot bör vi inte från politiskt håll besluta om vilka sommarlovspremier eleverna ska få. Istället skapar vi i den rödgröna majoriteten så goda ekonomiska förutsättningar som möjligt för verksamheten, vilket möjliggör insatser för att främja läsning, språkutveckling och att främja läslust. Hur detta ska göras beslutas dock bäst på rektorsnivå.

Avslutningsvis vill vi betona vikten av att stadens goda arbete med att främja läslust, läsning och språkutveckling både i våra verksamheter och i hemmet fortsätter och utvecklas ytterligare. Ett led i detta är den pågående revideringen av skolbiblioteksplanen, som omfattar såväl skola som förskola. Ett aktivt arbete för att främja läsning bedrivs på såväl politisk nivå som inom förvaltningarna, som söker statsbidrag och samarbetar sinsemellan för att nå så långt som möjligt. Under vår ledning kommer det här arbetet fortsätta utvecklas, resurserna riktas dit de behövs som mest och olika metoder tillämpas utifrån de varierande behov och förutsättningar som finns, i syfte att uppväga skillnader hos barn och elever och främja läslust och språkutveckling för alla.

Bilaga

Motion av Andréa Hedin (M) om läslust och tillgång till böcker bland stadens barn och unga, Dnr KS 2024/238-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner och Dennis Wedin (båda M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen
2. Att därutöver anföra följande:

Allt för många elever kommer till förskoleklass med bristande språkkunskap och läsförståelse, samtidigt vet vi att mer än var tionde elev i årskurs 1 inte kan läsa bekanta meningar. Den elev som inte behärskar läsningen kommer också att få svårt att klara grundskolan, det är därför viktigt att både lyfta läslust och läsförmåga tidigt.

Stockholm är en av Sveriges största skolhuvudmän och vi har kapaciteten och förmågan att göra insatser för att främja läsningen bland våra barn och unga med relativt enkla medel. Staden har erhållit mer än 40 miljoner kronor i statsbidrag enbart för grundskolan som hade kunnat användas till att bland annat finansiera motionens förslag.

Dessa förslag, är tillsammans med en aktiv förskole- och skolpolitik som fokuserar på tidiga insatser, särskilt viktiga för unga personer med en svag språkförankring i hemmet. Sommaren blir lätt en period där unga med svag kontakt med svenska språket tappar i utvecklingen och andelen elever som behöver extra stöd i läsningen har ökat lavinartat. Grunden till läslust och god läsförståelse måste läggas tidigt i barnens liv. Därför bör motionen bifallas.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 23 oktober 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M) som är likalydande med Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

I motionen till kommunfullmäktige anför Andréa Hedin (M) att skolan är den institution som har störst långsiktigt utjämnande effekt på barns livschanser och att ingen välfärdspolitik kan kompensera för de fall där barn inte får rätt grundkunskaper under skolgången. Läsningen och läsförståelse beskrivs som ett fundament i skolgången, för vilket grunden läggs i förskolan.

Motionären framför att det finns en trend om försämrad läsförståelse i Sverige. Resultaten i läsförståelse enligt den senaste mätningen i PISA, en internationell studie som undersöker bl.a. läsförståelsen hos 15-åringar i ett flertal OECD-länder och icke-OECD länder, beskrivs vara sjunkande.

I motionen framförs att läsningen i Stockholms förskolor bör vara närvarande genom undervisningen men även i den fysiska miljön. Därför föreslås att alla kommunala förskolor utrustas med hallbibliotek, i syfte att sänka trösklar till läsningen. Motionären menar att alla familjer inte har samma relation till läsning och ett starkt engagemang från föräldrar har positiv inverkan på barnens relation till läsning, kunskap och skolan i stort. Föräldrars ekonomiska förutsättningar att köpa böcker eller deras egna språkkunskaper ska inte vara avgörande för barnets möjlighet att bygga en egen relation till böckernas värld.

I motionen föreslås att:

- alla förskolor i egen regi förses med enkla hallbibliotek och tillhörande böcker som barn och deras familjer kan låna hem
- alla skolor i egen regi delar ut sommarlovsprenter i form av en egen bok varje år under grundskoleåren till sina elever.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, förskolenämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Berättarministeriet, LegiLexi Stiftelse och Pysslingen förskolor.

LegiLexi Stiftelse och Pysslingen förskolor har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i att en lyckad skolgång är en avgörande skyddsfaktor för resten av livet, något som även betonas i kommunfullmäktiges budget 2024. Stockholms förskolor ska ge alla barn det stöd de behöver för att lära, utvecklas och ges möjlighet till en bra start i livet och bra fortsatt skolgång. Ett väl utvecklat språk och ett stort ordförråd skapar goda förutsättningar för barns skolgång. Det aktiva främjandet av språkutveckling i förskolan är avgörande i dess

kompensatoriska uppdrag, vilket ämnar att ge alla barn förutsättningar för att lyckas. Stadsledningskontoret kan konstatera att flertalet insatser har och ska genomföras av stadens nämnder i linje stadens egna mål samt nationella mål som främjar språkutveckling, såsom krav om högläsning i förskolans läroplan, LpFö 18.

I kommunfullmäktiges budget för 2024 framgår att Stockholms stadsbibliotek ska erbjuda skolor och förskolor ett brett utbud av litteratur, läsfrämjande aktiviteter och fungera som stöd till lärarnas och förskolepedagogernas läs- och språkstimulerande arbete. Samverkan mellan biblioteken och förskolorna kring barnlitteratur som kan användas för språkutveckling och undervisning är väl utbyggd och fortgår. Stockholm stads skolbiblioteksplan för förskolor och skolor, som revideras under 2024, beskriver målsättningar för elevers tillgång till litteratur och bibliotek i olika former. Dagens styrning utgör en god grund för ett fördjupat samarbete mellan stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och biblioteken, inom ramen för respektive verksamhets uppdrag.

Stadsledningskontoret ser att hallbibliotek i olika former redan finns implementerat i Stockholms kommunala förskolor idag, och att en väl utformad undervisning genom bland annat litteratur, men även andra verktyg, ska ge alla barn möjligheter att utvecklas enligt förskolans kompensatoriska uppdrag mot en lyckad skolgång.

Vidare ser stadsledningskontoret att en ökad samverkan med biblioteken och andra aktörer såsom öppna förskolan kan öka möjligheter för fler familjer att lyfta läsningen även hemma. Färdiga bokpåsar för utlåning erbjuds, förskolebibliotek finns tillgängliga och olika initiativ för ett ännu mer aktivt nyttjande av lokalytor som uppmuntrar högläsning finns. I samarbete med biblioteken lyfter stadens förskolor flertalet olika ansatser att öka tillgången av böcker till alla familjer, även de som inte själva går till stadens bibliotek. Således är redan läsfrämjande åtgärder implementerade i stadens förskolor, i olika former.

Stadsledningskontoret vill lyfta att då staden tillämpar ersättning efter skollagens likabehandlingsprincip kan inte ytterligare anslag lämnas uteslutande till förskolor eller skolor i egen regi, då bidrag till båda regiformer ska lämnas på samma grunder. Nya statsbidraget för inköp av litteratur (SFS 2024:62) kommer att göra det möjligt för förskolor och skolor i alla regiformer att komplettera sina utbud av böcker ytterligare.

Enligt stadens läromedelspolicy ansvarar skolans rektor och lärare för att bland annat skönlitteratur finns i tillräcklig omfattning för att utveckla barns förmåga till läsning. Stadsledningskontoret anser att andra insatser än sommarlovsprenter i form av egen bok skulle kunna ge större effekt på elevers läsförmåga eller stimulans till läslust, där även kostnaderna bör vägas mot nytta. En annan prioritering av resurser, såsom möjlighet att köpa in ett brett urval av litteratur för gemensam användning och breddad tillgång via skolbibliotek och cirkulationsbibliotek, ett klassuppsättningsbibliotek med utvalda barn- och ungdomsböcker, kan vara mer fördelaktig.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att motion om läslust och tillgång till böcker bland stadens barn och unga, av Andréa Hedin (M), besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Förskolenämnden

Förskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2024 följande.

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen

Reservation av Amelie Langby m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 juli 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förskoleförvaltningen kommenterar förslaget gällande förskola.

Förskoleförvaltningen instämmer i att läsningen ska vara närvarande i förskolans utbildning, undervisning och miljö. Högläsningen skrevs in i Lpfö 18 (läroplanen för förskola 2018:8):

Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter.

I läroplanen lyfts vidare vikten av att samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmen.

Att inrätta hallbibliotek kan vara ett sätt att skapa stimulerande språkmiljöer samt att bygga förtroendefulla relationer med hemmen. Hallbibliotek finns i dag i en del förskolor i egen regi och är ett komplement till övrig undervisning som förskolan bedriver kring litteratur och högläsning, både direkt i barngrupp och i samarbete med vårdnadshavare. Det finns resurser att tillgå för att inrätta eller bygga ut hallbibliotek. Under 2024 kan bidrag för inköp av tryckta skönlitterära och facklitterära böcker sökas via statens skolverk. Många förskolor i staden har också samarbete med bibliotek i närområdet. Genom bibliotekslån och boktips kan biblioteken ytterligare bidra till barns möte med litteratur i förskolan.

Förvaltningen vill dock betona vikten av att varje förskola behöver utveckla sitt samarbete med vårdnadshavare runt högläsning utifrån den specifika förskolans behov och förutsättningar.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 september 2024 följande.

Kulturnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Kristina Lutz (M), se Reservationer m.m.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 30 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

I *Stockholms stads biblioteksplan 2022-2025* anges att folkbiblioteket är förskolans primära bibliotek samt ansvarar för barn och ungas läsning på fritiden. Folkbibliotekets uppdrag gentemot förskolan är att erbjuda ett brett utbud av litteratur och läsfrämjande aktiviteter, liksom att fungera som stöd i förskolornas läs- och språkstimulerande arbete och samverka med stadsdelsförvaltningarna.

Även i *Skolbiblioteksplan 2021-2025 för skolor och förskolor i Stockholms stad* anges att folkbiblioteket är förskolans bibliotek. Skolbiblioteksplanen styr förskolans och folkbibliotekets ansvar i frågan om läsfrämjande insatser. Av planen framgår vilka prioriteringar som ska göras inom området.

Stockholms stadsbibliotek erbjuder särskilda öppettider (så kallat selektivt öppet) där förskolorna kan låna böcker i lugn och ro och delta vid program och aktiviteter. Utöver detta erbjuds även uppsökande verksamhet samt Barnens bokbuss som besöker de förskolor och barngrupper som har svårt att ta sig till ett fysiskt bibliotek.

Under år 2023 tog biblioteken, i samband med förskolebesök, emot 44 890 barn. Under samma år besökte Stockholms stadsbibliotek även 387 förskolor runt om i staden, där de träffat barn, pedagoger och vårdnadshavare. År 2023 besökte 2 581 barn Barnens bokbuss. Bokbussen nådde 73 förskolor, vilket är 7,9 % av förskolorna i Stockholms stad.

Kulturförvaltningen håller med om att det är viktigt att ge alla barn möjlighet till god läsförståelse samt att läsning och böcker bör vara närvarande på samtliga förskolor. Idag arbetar Stockholms stadsbibliotek bland annat tillsammans med stadsdelsförvaltningar och förskolor för att främja tidig språkutveckling i socioekonomiskt utsatta områden. Stockholms stadsbibliotek har arbetat extra med, av stadsdelarna utpekade, förskolor och har där exempelvis träffat vårdnadshavare för att inspirera till läslust och biblioteksbesök. Flera bibliotek levererar även bokpåsar till förskolor i närheten och hjälper till att bygga upp förskolebibliotek/kapprumsbibliotek.

De kapprumsbibliotek som Stockholms stadsbibliotek har varit med och skapat har tillkommit genom nuvarande samarbeten med stadsdelar och förskolor. För att upprätta kapprumsbibliotek/hallbibliotek på samtliga förskolor i stadens regi krävs att uppdraget konkretiseras och att det formuleras en tydligare ansvarsfördelning. Utifrån rådande uppdragsbeskrivning och omfattning finns det inom nuvarande budgetram inte möjlighet att genomföra den satsning som föreslås i motionen.

Utifrån Stockholms stadsbiblioteks ansvar för barn och ungas läsning på fritiden så är läsfrämjande aktiviteter på loven ett av de viktigaste uppdragen. Detta görs genom uppsökande verksamhet i bland annat parklekar och genom *Läsa äger* där feriearbetande ungdomar är läsande förebilder för barn. Om Stockholms stadsbibliotek ska ansvara för sommarlovs-present till elever i grundskolan bör Stockholms stadsbibliotek få ett förtydligt uppdrag med en utökad budgetram.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Andréa Hedin m.fl. (M) och Claes Nyberg (C), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen instämmer i vikten av att alla elever har en god läsförmåga och att det är grundläggande för att utveckla goda kunskaper inom andra ämnen i grundskolan. Därför genomför staden flera satsningar för att stärka de yngre elevernas språkliga medvetenhet och grundläggande färdigheter i läsning.

Inom ramen för den så kallade ”läsa-, skriva- och räknagarantin” i stadens grundskolor har ett flertal olika utbildningar för lärare erbjudits under året. Förvaltningen har genomfört grundläggande utbildningar i kartläggningmaterialet för förskoleklass Hitta språket samt fördjupningsföreläsningar med utgångspunkt från kartläggningmaterialet med tydligt fokus på undervisnings-aktiviteter i svenska. Även grundläggande utbildningar i bedömningsstöd 1–3 i svenska har genomförts löpande de senaste åren.

Varje år genomförs Barn och böcker som är ett samarbete mellan utbildningsförvaltningen, Stockholms stadsbibliotek, Stiftelsen Skansen och Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (ALMA). En dag på Skansen med aktiviteter för elever i förskoleklass till årskurs 6, som uppmuntrar till läslust och språkutveckling hos barn.

I stadens skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021–2025 beskrivs målsättningar för elevernas tillgång till litteratur, skolbibliotek och för det läs- och språkstimulerande arbetet inom grund- och gymnasieskolan. Arbetet med att ta fram en ny skolbiblioteksplan har påbörjats.

Utbildningsförvaltningen bedriver sedan många år ett systematiskt arbete för att stärka skolbiblioteken och erbjuda eleverna ett aktuellt och relevant utbud av litteratur för läsning både i undervisning och på fritid. Tillgången till litteratur stärks årligen via statsbidraget Inköpsstöd till folk- och skolbibliotek (SFS 2018:66) samt kommer stärkas ytterligare under 2024–2025 med hjälp av Statsbidrag för inköp av litteratur (SFS 2024:62).

Eleverna i stadens grundskolor lånar i snitt 10 böcker/år via sitt skolbibliotek. Många skolor arbetar också aktivt för att motverka risken för ett lästapp under sommaren genom att uppmuntra till sommarlån, arrangera lästävlingar och liknande. Ett trettiotal grundskolor deltar i ”Läsa Äger”, stadsbibliotekets projekt som syftar till läsfrämjande inom ramen för sommarfritids.

Utbildningsförvaltningen håller med om att det är viktigt att utveckla det läsfrämjande arbetet inom skola och fritidshem. Utdelning av sommarlovsprenter i form av en egen bok varje år under grundskoleåren kan vara ett av flera möjliga sätt att stimulera till läsning och litteraturintresse.

Utbildningsförvaltningen försäkras sig vidare om att eleverna ska ha god tillgång till skönlitteratur i grundskolan genom cirkulationsbiblioteket. Cirkulationsbiblioteket är ett klassuppsättningsbibliotek med utvalda barn- och ungdomsböcker.

Urvalet består av skönlitteratur för gemensam läsning som passar skolans olika ämnesområden. Sammanlagt finns det runt 1 200 titlar i mer än 80 000 exemplar. Alla grundskolor utom en lånade i någon omfattning klassuppsättningar via denna gemensamma resurs under läsåret 2023/24. Mångspråksbiblioteket tillgängliggör i sin tur skönlitteratur på nästan 90 modersmål via skolbiblioteken.

Vid en prioritering av resurser bör kostnaden för individuella bokgåvor vägas mot möjligheten att köpa in ett aktuellt och brett urval av litteratur för gemensam användning på skolan, exempelvis via inköp till skolbiblioteken eller till det gemensamma cirkulationsbiblioteket. Det är rektor och lärare som, i enlighet med stadens läromedelspolicy, ansvarar för att skönlitteratur och lärresurser finns i tillräcklig omfattning för att utveckla elevernas läsförmåga och stimulera till elevernas läslust.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2024 följande.

Nämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på motionen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med motionären om oron kring utvecklingen av läsförståelse hos barn och unga samt ser den viktiga roll som förskolan har i att tidigt väcka intresse och läslust redan i tidiga åldrar. Nyligen gick nyheten ut om det nya statsbidraget för inköp av litteratur vilket i stor utsträckning kommer göra det möjligt för förskolorna att komplettera sina utbud av böcker. I dag används e-boktjänsten Polyglutt som ytterligare möjliggör för barnen att kunna ta del av ett stort utbud av litteratur på olika sätt. Tjänsten går att använda för klassisk högläsning i grupp men även som en tillgång för det enskilda barnet att uppleva böckerna på egen hand på ett språk hen själv kan välja.

Motionärens förslag om tillgång till litteratur i hallar och korridorer är också något som flera förskolor redan implementerat. I korridorerna finns litteratur tillgängligt för barn som exempelvis väntar på sin tur att gå ut i hallen och klä på sig. Andra förskolor har en hörna med tillgång till böcker i anslutning till hallen där vårdnadshavare också är välkomna att läsa böcker på plats tillsammans med sitt barn.

Det kan vara en kortare avkopplande stund innan resten av dagens sysslor för barnet och familjen väntar utanför förskolegårdens grindar.

Brommas förskolor ser positivt på motionärens förslag men med ett fokus på att minimera administrationen kring en sådan biblioteksfunktion. Ett sådant arbetssätt har några förskolor med bokpåsar för hemlån och detta skulle kunna spridas till fler. Fortsättningsvis kommer Brommas förskolors täta samarbeten med stadens bibliotek att fortsätta och därigenom rusta barnen med såväl läslust som att visa barnen att biblioteken är en resurs och mötesplats genom hela livet.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Järva stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

I Järva stadsdelsområde finns en etablerad samverkan mellan förskolorna och biblioteken samt kontakt mellan förskolornas rektorer och bibliotekens enhetschefer. Samverkan är god samtidigt som det finns utrymme för ytterligare fördjupad samverkan och samarbete. Initiativ för att utveckla samarbetet sker kontinuerligt. Ett exempel är pilotprojektet "Förskolebibliotek," som initierades 2018/2019 i några utvalda förskolor inom nämnden. Projektet innebar att förskolorna fick färdiga bokpåsar som hängde i hallen, vilket underlättade hemlån för barn och vårdnadshavare. Dessa bokpåsar fungerade således som ett slags hallbibliotek. Inom projektet erbjöd även biblioteket kompetensutvecklande insatser för pedagoger i syfte att öka kunskapen om böcker, läsning och berättande.

Reflektionerna från både biblioteket och förskolan visar att detta initiativ har haft en marginell effekt på att locka vårdnadshavare som tidigare inte besökt biblioteket eller lånat böcker att börja göra det. Vidare framgick det att denna typ av initiativ innebär ett behov av att kontinuerligt uppmuntra och påminna vårdnadshavare att använda sig utav de böcker som erbjuds.

Förvaltningen anser att det är svårt att bedöma huruvida insatsen med hallbibliotek kommer att uppnå önskad effekt. Om syftet är att förbättra barns läsförståelse och kunskapsutveckling, betonar förvaltningen istället vikten av att utveckla förskolans utbildning och undervisning genom ett språkutvecklande arbetssätt. Till exempel kan strukturerad högläsning ge mer långsiktiga fördelar. Därför erbjuds förskolor inom nämnden att i höst delta i förvaltningens fortbildning "Generell Språkutveckling", som omfattar typisk språkutveckling, leken som språkutvecklare, vardagsspråk och kunskapspråk samt lästund med boksamtal. Dessa insatser syftar till att även kommande barngrupper kan dra nytta av pedagogernas ökade kompetens.

Avslutningsvis vill förvaltningen framhålla att ett närmare samarbete med biblioteken är önskvärt. Samtidigt är det betydelsefullt att klargöra att förskolans uppdrag inte omfattar att säkerställa huruvida vårdnadshavare nyttjar böcker och bibliotek. För att stötta förskolans uppdrag och förbättra barns läsförståelse och kunskapsutveckling, anser förvaltningen att ett närmare samarbete med biblioteken kan vara mycket värdefullt. Bibliotekens kompetens kan användas för att stödja sådana initiativ, och förskolans lokaler kan nyttjas för aktiviteter som främjar vårdnadshavares läsning för sina barn, förutsatt att biblioteket har det yttersta ansvaret för dessa aktiviteter.

Förvaltningen ser detta som en möjlighet att främja ett närmare samarbete mellan bibliotek och förskola, exempelvis genom organiserade biblioteksbesök och gemensamma projekt. Sådana insatser kan komplettera förskolans arbete och bidra till barnens språkutveckling utan att belasta förskolans resurser utöver dess uppdrag.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 juni 2024 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Kristina Lutz m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens förskolor lägger stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Att aktivt främja barns språkutveckling är en avgörande del av förskolans kompensatoriska uppdrag. Ett väl utvecklat språk och ett stort ordförråd skapar goda förutsättningar inför övergången till förskoleklass och vidare skolgång.

Genom att barnen i förskolan får ta del av högläsning skapas delaktighet, gemenskap och relationer. Barnen får uppleva spänning och glädje vilket banar väg för ett vidare intresse för läsning, litteratur och studier. Förskolorna har fortsatt att utveckla läsmiljöerna inom verksamheten. Samarbete sker med stadsbiblioteket, exempelvis genom utlåning av bokpåsar på några av förskolorna.

Förvaltningen har startat upp förskolebibliotek på samtliga förskolor.

Förskolebiblioteken är tillgängliga för barnen och deras vårdnadshavare. Syftet är att nå de familjer som kanske inte går till stadsbiblioteken och att fler barn ska få tillgång till böcker. Förskolebiblioteken bidrar till att främja högläsning och gynnar barns språkutveckling.

Stadsdelsförvaltningen har inte rådighet över vad elever inom skolan eller barn i fristående förskolor erbjuds.

Berättarministeriet

Berättarministeriets yttrande daterat den 29 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Berättarministeriet är en politiskt obunden stiftelse som verkar som stöd till lärare i områden med högt socioekonomiskt index.

Vi instämmer principiellt i förslaget om att främja tillgängligheten till böcker bland barn och unga som ett led i att ändra den negativa trenden med sjunkande läsförståelse och ökade skillnader i skolresultat mot bakgrund av elevers olika socioekonomiska bakgrund. Detta kan vara ett av många sätt enligt regeringens övergripande uppdrag att öka läskunnigheten i Sverige och att göra böcker mer tillgängliga, särskilt för de yngre barnen.

Reservationer m.m.

Förskolenämnden

Reservation av Amelie Langby m.fl. (M)

1. Att tillstyrka motionen
2. Därutöver anföra:

Allt för många elever kommer till förskoleklass med bristande språkkunskap och läsförståelse, samtidigt vet vi att mer än var tionde elev i årskurs 1 inte kan läsa bekanta meningar. Den elev som inte behärskar läsningen kommer också att få svårt att klara grundskolan, det är därför viktigt att både lyfta läslust och läsförmåga tidigt.

Stockholm är en av Sveriges största skolhuvudmän och vi har kapaciteten och förmågan att göra insatser för att främja läsningen bland våra barn och unga med relativt enkla medel. Staden har erhållit mer än 40 miljoner kronor i statsbidrag enbart för grundskolan som hade kunnat användas till att bland annat finansiera motionens förslag.

Dessa förslag, är tillsammans med en aktiv förskole- och skolpolitik som fokuserar på tidiga insatser, särskilt viktiga för unga personer med en svag språkförankring i hemmet. Sommaren blir lätt en period där unga med svag kontakt med svenska språket tappar i utvecklingen och andelen elever som behöver extra stöd i läsningen har ökat lavinartat. Grunden till läslust och god läsförståelse måste läggas tidigt i barnens liv. Därför bör motionen bifallas.

Kulturnämnden

Reservation av Kristina Lutz (M)

Kristina Lutz (M) föreslår att nämnden tillstyrker motionen, och anför därutöver följande:

Allt för många elever kommer till förskoleklass med bristande språkkunskap och läsförståelse, samtidigt vet vi att mer än var tionde elev i årskurs 1 inte kan läsa bekanta meningar. Den elev som inte behärskar läsningen kommer också att få svårt att klara grundskolan, det är därför viktigt att både lyfta läslust och läsförmåga tidigt.

Stockholm är en av Sveriges största skolhuvudmän och vi har kapaciteten och förmågan att göra insatser för att främja läsningen bland våra barn och unga med relativt enkla medel. Staden har erhållit mer än 40 miljoner kronor i statsbidrag enbart för grundskolan som hade kunnat användas till att bland annat finansiera motionens förslag.

Dessa förslag, är tillsammans med en aktiv förskole- och skolpolitik som fokuserar på tidiga insatser, särskilt viktiga för unga personer med en svag språkförankring i hemmet. Sommaren blir lätt en period där unga med svag kontakt med svenska språket tappar i utvecklingen och andelen elever som behöver extra stöd i läsningen har ökat lavinartat. Grunden till läslust och god läsförståelse måste läggas tidigt i barnens liv. Därför bör motionen bifallas.

Utbildningsnämnden

Reservation av Andréa Hedin m.fl. (M) och Claes Nyberg (C)

1. Att tillstyrka motionen
2. Därutöver anföra:

Allt för många elever kommer till förskoleklass med bristande språkkunskap och läsförståelse, samtidigt vet vi att mer än var tionde elev i årskurs 1 inte kan läsa bekanta meningar. Den elev som inte behärskar läsningen kommer också att få svårt att klara grundskolan, det är därför viktigt att både lyfta läslust och läsförmåga tidigt.

Stockholm är en av Sveriges största skolhuvudmän och vi har kapaciteten och förmågan att göra insatser för att främja läsningen bland våra barn och unga med relativt enkla medel. Staden har erhållit mer än 40 miljoner kronor i statsbidrag enbart för grundskolan som hade kunnat användas till att bland annat finansiera motionens förslag.

Dessa förslag, är tillsammans med en aktiv förskole- och skolpolitik som fokuserar på tidiga insatser, särskilt viktiga för unga personer med en svag språkförankring i hemmet. Sommaren blir lätt en period där unga med svag kontakt med svenska språket tappar i utvecklingen och andelen elever som behöver extra stöd i läsningen har ökat lavinartat. Grunden till läslust och god läsförståelse måste läggas tidigt i barnens liv. Därför bör motionen bifallas.

Järva stadsdelsnämnd

Reservation av Ole-Jörgen Persson m.fl. (M)

1. Att tillstyrka motionen
2. Därutöver anföra:

Allt för många elever kommer till förskoleklass med bristande språkkunskap och läsförståelse, samtidigt vet vi att mer än var tionde elev i årskurs 1 inte kan läsa bekanta meningar. Den elev som inte behärskar läsningen kommer också att få svårt att klara grundskolan, det är därför viktigt att både lyfta läslust och läsförmåga tidigt.

Stockholm är en av Sveriges största skolhuvudmän och vi har kapaciteten och förmågan att göra insatser för att främja läsningen bland våra barn och unga med relativt enkla medel. Staden har erhållit mer än 40 miljoner kronor i statsbidrag enbart för grundskolan som hade kunnat användas till att bland annat finansiera motionens förslag.

Dessa förslag, är tillsammans med en aktiv förskole- och skolpolitik som fokuserar på tidiga insatser, särskilt viktiga för unga personer med en svag språkförankring i hemmet. Sommaren blir lätt en period där unga med svag kontakt med svenska språket tappar i utvecklingen och andelen elever som behöver extra stöd i läsningen har ökat lavinartat. Grunden till läslust och god läsförståelse måste läggas tidigt i barnens liv. Därför bör motionen bifallas.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation av Kristina Lutz m.fl. (M)

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra

Moderaterna ser positivt på att förvaltningen har startat upp förskolebibliotek på samtliga förskolor och att de är tillgängliga för barnen och deras vårdnadshavare. Moderaterna vill också att kommunfullmäktige ska besluta om att ge uppdraget att skolor i egen regi ska dela ut sommarlovspresenter i form av en egen bok varje år under grundskoleåren till sina elever.

Trenden av försämrad läsförståelse i Sverige kan antas också gälla för barn och unga i Stockholm då det saknas aggregerade uppgifter på elevers läsförståelse och ordförråd i olika åldrar. Ett barns ordförråd ska växa exponentiellt och de cirka 2500 ord som en femåring behärskar behöver bli över 50 000 när barnet blivit sjuåring. Som huvudman för verksamheter som ansvarar för tusentals barn bör förutsättningarna att följa barnens utveckling vara goda. Föräldrars ekonomiska förutsättningar att köpa böcker eller deras egna språkkunskaper ska inte vara avgörande för barnets möjlighet att bygga en egen relation till böckernas värld.

Med ett ökat fokus på lästräning stärker vi barnens förtroende i läsningen och väcker läslusten tidigt. Läsningen i Stockholms förskolor bör vara närvarande, dels genom undervisningen, men också i den fysiska miljön. Alla familjer har inte samma relation till läsningen och ett starkt föräldraengagemang har en positiv inverkan på barnens relation till läsning, kunskap och skolan i stort. Att öka tillgängligheten till böcker på den egna förskolan och senare under skolåren bjuder in familjen till att vara aktiva kring hur deras barns läsförmåga utvecklas. Med läsningen och böcker centralt i förskolans lokaler och verksamhet skickas också en tydlig signal kring läsförståelsens betydelse för barnets utveckling.